

Holländsk drogpolitik

# ”Förödande resultat”

(Publicerat i Narkotikafrågan nr 3, 2000)

**Holländarna är inte i första hand cannabisrökare utan storsmugglare. Den slutsatsen kom forskaren Carl Steinmetz fram till för några år sedan. Hans rapport, som var beställd av Justitiedepartementet, möttes med tystnad.**

Av Pelle Olsson

Den 12 mars 2000 visades en ovanlig program i holländsk TV. Det var dokumentärprogrammet KRO-Netwerk som hade synat den nederländska drogpolitiken i sömmarna och dömt ut den som misslyckad. Sällan har den inhemska kritiken av drogliberalismen framförts med sådan skärpa.

En välkänd representant för den förda liberala politiken, chefen för Jellinek institutet Jan Walburg, medgav att sedan cannabis blev mer eller mindre tillåtet för 25 år sedan finns det knappast något systematiskt undersökning av drogens effekter på hälsan.

Enligt TV-programmet visar drogvaneundersökningar från Trimbos institutet, som arbetar på uppdrag av regeringen, att holländska ungdomar konsumerar väldigt mycket narkotika, inte bara cannabis. Det är bara i USA som man har större ungdomsmisbruk av ”tung” narkotika.

Detta är tvärt emot vad myndigheterna påstår och vad holländarna i allmänhet tror. Dessutom är landet världens största producent av ecstasy och europaledande när det gäller narkotikasmuggling.

Ingenstans i världen tar man längre vårt narkotikaexperiment på allvar, menade KRO-Netwerk.

Det tyska månadsmagasinet *Die Welt* kommenterade uppgifterna i programmet dagen efter under rubriken: *Förödande resultat efter 25 års försöksverksamhet.*

## Den illegala handeln med lätta droger

En bland flera intervjuade kritiker i programmet var forskaren och psykologen Carl Steinmetz. Jag söker upp honom på hans kontor i Amsterdam en månad senare. Steinmetz driver en egen rådgivnings- och konsultbyrå med specialinriktning för ungdomar och har många uppdrag från skolmyndigheterna i Amsterdam för att förbättra miljön för eleverna.

Jag lägger genast märke till flera foton på skrivbordet som föreställer en glad kille i tioårsåldern. Det är Steinmetz son som omkom i bergsolycka för tre år sedan, - Det var det som fick mig att uppmärksamma unga människors särskilda behov av säkerhet och trygghet, berättar han. Jag är bekymrad över att barnen i vårt land ska behöva växa upp i en omgivning med så mycket våld och kriminalitet. Ett annat område som engagerat honom som psykolog är det trauma som brottsoffer utsätts för. Steinmetz har tidigare i sin karriär arbetat mycket med detta och har varit med och startat en nationell organisation för att hjälpa brottsoffer.

Däremot hade han inte arbetat inom narkotikaområdet då han tillsammans med några andra forskare fick i uppdrag av justitiedepartementet att ta reda på hur

mycket pengar som cirkulerar i den illegala handeln med "lätta droger", det vill säga cannabis.

Carls Steinmetz och hans kollegor, sammanlagt ett tiotal experter, bland annat några ekonomer, började samla in uppgifter från alla möjliga källor; från coffee shop-innehavare, hamnpersonal, polisen, tullen, flygplatserna, skattemyndigheten, kriminella, varav en del på mycket hög internationell nivå.

- *Var det inte svårt att få dem att berätta?*

- Det var ovanligt lätt. De här personerna, en slags Good Fathers, maffiabossar, hade en förhoppning att vår studie skulle leda till lättnader i lagstiftningen. Därför samarbetade alla som sysslade med cannabishandeln gärna med oss. För ägarna till haschkaféerna har dilemmat med bakdörren aldrig blivit löst. De är tillåtna att sälja en viss mängd cannabis, men de begår ett brott när de köper in sina lager.

### **"Lätta" droger omsätter 76 miljarder kronor**

Forskarna kom så småningom fram till en schematisk bild av hur cannabishandeln i och omkring Holland ser ut. Den internationella handeln från producentländerna där holländare sköter smuglingen omsätter årligen motsvarande 50 miljarder kronor (12,5 miljarder gulden)

Cannabisimporten in i Holland har ett värde av 8,8 miljarder kronor, medan exporten till Nordamerika och Europa av hasch och den inhemska odlade marijuanen, nederweed, är på 7,2 miljarder. Man beräknar att en inhemska konsumtionen av nederweed och hasch kostar på 3,2 miljarder.

Transitsmuglingen av cannabis genom Holland, slutligen, har ett värde av 15,6 miljarder kronor.

Sammanlagt omsätter den holländska cannabishandeln motsvarande 76 miljarder kronor om året, enligt Steinmetz studie.

En jämförelse med några andra varor i Holland: alkohol omsätter 20,4 miljarder kronor, tobak 19,6 miljarder och kaffe 4 miljarder. Exporten av blommor och lökar, en av Hollands allra viktigaste handelsvaror motsvarar 28 miljarder kronor per år.

### **Polisen inblandad**

- När jag började de här studierna hade jag ingen aning om att även polisen är inblandad i cannabishandeln.

Carl Steinmetz berättar om den så kallade IRT-affären som väckte sådan uppståndelse för några år sedan. Bakgrunden är att det holländska rättsväsendet tillåter polisen att plantera in bevismaterial för att komma åt brottslingar. Till exempel att sälja eller köpa narkotika. I IRT-affären avslöjades några polischefer med att ha gjort stora vinster på sådana här transaktioner och sedan stoppat undan pengarna i egen ficka. De är nu dömda till fängelsestraff, men det är inte enda gången de som är satta att stoppa drogerna själva bedriver knarkhandel. 1998 ertappades två holländska marinofficerare med 355 kilo kokain, insmugglade i militärens eget flygplan. Officerarna arbetade i Karibien med narkotikabekämpning.

Det tillsattes en parlamentarisk utredning om polisens knarkaffärer med socialdemokraten Maarten van Traa som ordförande. Han deklarerat sin ståndpunkt att han ville ha en ren polis. Ren i bemärkelsen drogfri. Marten van Traa omkom i en bilolycka strax efter.

## **Bortglömd**

När Steinmetz studie var klar 1995 väckte den väldigt lite uppmärksamhet.  
Uppdragsgivaren justitiedepartementet lät aldrig trycka